Pwyllgor Datblygu Economaidd EDC-09-99(min)_wDRAFFT

COFNODION DRAFFT

Dyddiad: 3 Tachwedd, 1999

Amser: 9.00-12.30

Lleoliad: Ystafell Bwyllgor 3, Adeilad Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Yn bresennol: Aelodau (Etholaeth)

Val Feld (Cadeirydd) Dwyrain Abertawe

Rhodri Morgan (Ysgrifennydd Gorllewin Caerdydd

y Cynulliad)

Alun Cairns De Orllewin Cymru

Ron Davies Caerffili

Michael German De Ddwyrain Cymru

Brian Hancock Islwyn

Ann Jones Dyffryn Clwyd

Helen Mary Jones Llanelli

Phil Williams De Ddwyrain Cymru

Swyddogion (Adran)

Derek Jones Uwch Gyfarwyddwr, Materion Economaidd

Michael Cochlin Cyfarwyddwr y Grðp Datblygu Economaidd

Steve Phillips Pennaeth yr Uned Ddatblygu Rhanbarthol

Cyfranwyr allanol

John Everett Elf Oil UK Cyf

Vic Davies Prif Weithredwr, V & A Holdings

Malcolm Garrity Rheolwr Datblygu Economaidd,Manweb

Saleem Kidwai Association of Muslim Professionals

Hilary Davies Siambr Fasnach Gorllewin Cymru

Dick Crawshaw Siambr Fasnach Gorllewin Cymru

Ysgrifenyddiaeth

Helen Usher Clerc

Jo Trott Dirprwy Glerc

Joanne Glenn Dirprwy Glerc

Eitem 1: Sylwadau Agoriadol y Cadeirydd

1.1 Croesawodd y Cadeirydd yr aelodau ac, yn arbennig, y cyfranwyr o'r sector preifat i'r cyfarfod. Atgoffodd hwy fod croeso iddynt siarad yn Gymraeg neu'n Saesneg.

1.2 Mynegodd y Cadeirydd ei siom, er gwaethaf yr holl feirniadu a fu yn y cyfryngau ynglþn â diffyg cyfraniad y sector preifat yn y broses cronfeydd strwythurol, fod y darlledwyr wedi penderfynu peidio â darlledu'r cyfarfod arbennig hwn o'r Pwyllgor Datblygu Economaidd.

Ymddiheuriadau ac Eilyddion

1.3 Nid oedd unrhyw ymddiheuriadau nac eilyddion.

Eitem 2: Cofnodion y Cyfarfod a gynhaliwyd ar 13 Hydref

Cywirdeb

2.1 Dylid newid "Diwydiannau Ysgafn" i "Ddiwydiannau Lyte".

2.2 Paragraff 4.3. Teimlai Ysgrifennydd y Cynulliad fod rhannau o'r drafft yn gamarweiniol. Er enghraifft, dylai'r cyfeiriad at ddisgwyliad y "[byddai] £25 miliwn yn dod o raglenni newydd" gyfeirio at y disgwyl y byddai £25 miliwn yn cael ei wario ar raglenni newydd. Derbyniodd yr Aelodau sylwadau Ysgrifennydd y Cynulliad gan gytuno y dylid cyflwyno ei ddiwygiadau'n uniongyrchol i Glerc y Pwyllgor er mwyn eu cynnwys yn y cofnodion.

2.3 Paragraff 4.8. Cytunwyd y dylid diwygio hwn i gyfleu "anghymeradwyaeth" cryf rhai aelodau ynglþn â'r ffaith fod y papur ariannol wedi cael ei gyflwyno mor hwyr, yn hytrach na "siom" y Cadeirydd yn unig.

2.4 Tudalen 9. Roedd y drefn rhifo wedi mynd o chwith yn adran 6

Camau i'w Cymryd a Phwyntiau i'w Trafod Ymhellach

2.5 Nodir y camau sy'n codi a'r pwyntiau sydd angen sylw pellach yn Atodiad 1.

Eitem 3: Adroddiad Llafar Ysgrifennydd y Cynulliad

3.1 Soniodd Ysgrifennydd y Cynulliad am y bobl a fydd yn colli eu swyddi yn Baird Clothing ym Maesteg a Phontardawe (296 o bobl yn colli eu swyddi yn dilyn cau safleoedd ymhen 3 mis). Hefyd, y disgwyl oedd y byddai rhagor yn colli eu swyddi yn Baird yn dilyn cyhoeddiad Marks and Spencer eu bod yn bwriadu gorffen defnyddio Baird fel eu cyflenwr dillad isaf. Byddai'n gwneud datganiad am y mater yn ystod y Sesiwn Lawn y prynhawn hwnnw.

3.2 Tynnodd Ysgrifennydd y Cynulliad sylw'r aelodau at Arolwg Tueddiadau Diwydiannol y CBI (a gyhoeddwyd ym mis Hydref) a gyflwynodd ddarlun mwy gobeithiol nag a gyflwynwyd ar gyfer y chwarter blaenorol. Roedd hyn yn cydfynd ag arolwg diweddaraf BCC a wnaeth danlinellu'r twf yn hyder y diwydiant gweithgynhyrchu ynghyd â gwelliant yn y ffigurau allforio o fewn y diwydiant, a gydag Arolwg Disgwyliadau Busnes Dunn & Bradstreet.

3.3 Roedd optimistiaeth o ran busnes ymysg gweithgynhyrchwyr yng Nghymru wedi codi i'w lefel uchaf ers mis Ebrill 1995, ac erbyn hyn, roedd Cymru'n fwy gobeithiol na'r DU am y tro cyntaf ers canol 1997. Roedd angen pwyso a mesur hyn yn erbyn ffigurau gwaith a oedd wedi parhau i ostwng yn ystod y chwarter diwethaf, er bod hyn wedi bod yn arafach na'r disgwyl. Roedd cynnydd yn nifer y bobl mewn gwaith yn cael ei ragweld yn ystod y chwarter nesaf.

3.4 Adroddodd Ysgrifennydd y Cynulliad am ei ymweliadau diweddar â General Electric yn Nantgarw a British Airways yn y Rhws. Roedd y cwmnïau hyn yn gwneud yn dda ac yn tyfu. Eu prif broblem oedd perswadio pobl ifanc i gofrestru ar eu cynlluniau prentisiaeth. Yn y cyd-destun hwn, soniodd am ychydig fentrau marchnata a hyfforddiant arloesol a fabwysiadwyd gan British Airways a'r South Wales Aerospace Group (SWAG). Dywedodd ei fod wedi edmygu'r fideos a gynhyrchwyd gan y cwmnïau hyn yn fawr, a'i fod wedi cytuno i ystyried a allai’r aelodau weld y fideos.

3.5 Yn olaf, rhoddodd adroddiad am gynhadledd a fynychodd yn Nulyn ble bu'n gwrando ar ddadl ddiddorol iawn ynglþn â sut roedd y Gwyddelod wedi adnabod sectorau twf yn y lle cyntaf.

3.6 Yna agorodd y Cadeirydd y drafodaeth a mynegwyd y pwyntiau canlynol:

- Yr unig gyfle oedd gan y Cynulliad i ddylanwadu ar y pwnc dadleuol o effaith y bunt uchel ar ddiwydiannau mwy cystadleuol Cymru fyddai yn ystod ymweliad Banc Lloegr â Chymru, a oedd ar fin digwydd. Nododd Ysgrifennydd y Cynulliad y byddai pryderon ynglþn â lefel y bunt yn cael eu cyfleu i'r Banc.
- Ynglþn â'r pwnc o brinder sgiliau, cydnabuwyd pwysigrwydd yr archwiliad sgiliau.
- Trafodwyd gwerth clystyru. Nododd Ysgrifennydd y Cynulliad, mewn perthynas â'r diwydiant aerofod, na allai gwir glwstwr, a fyddai'n cynnwys yr elfennau hyfforddi a chyflenwi o'r gadwyn gyflenwi, ddatblygu ond mewn cwmni a fyddai'n llawer mwy nag unrhyw gwmni a oedd yn bodoli yng Nghymru eisoes.

Crynodeb y Cadeirydd

3.7 Rhoddodd y Cadeirydd grynodeb o'r drafodaeth trwy danlinellu pwysigrwydd cynllunio ac asesu sgiliau yn y farchnad lafur, a glustnodwyd gan y Pwyllgor yn ystod ei drafodaeth am ETAG. Nododd hefyd fod angen i'r Pwyllgor drafod unwaith eto a oedd y materion hyn yn fwy perthnasol i'r Pwyllgor Addysg a Hyfforddiant ar ôl 16 oed neu'r Pwyllgor Datblygu Economaidd; roedd yr aelodau'n bendant eu bod yn fwy perthnasol i'r olaf.

Gweithredu

- Ysgrifennydd y Cynulliad i gael gwybod a allai'r aelodau weld y fideos y cyfeiriwyd atynt uchod.
- Y Pwyllgor i drafod cwestiwn 'perchnogaeth' materion yn ymwneud â chynllunio ac asesu sgiliau yn y farchnad lafur unwaith eto.

Eitem 4: Amcanion 1 a 3, Cyfraniad y Sector Preifat

4.1 Cyflwynodd y Cadeirydd yr eitem gan esbonio fod y CBI a'r FSB wedi cyflwyno papurau i'r Pwyllgor, er gwaethaf y ffaith nad oeddent wedi derbyn gwahoddiad i wneud cyflwyniad yn y cyfarfod. Roedd yn bolisi ganddi i geisio ehangu'r ddadl trwy gynnig gwahoddiad i'r rhai nad oeddent wedi bod yn rhan o'r Tasglu). Esboniodd eu bod wedi ymgynghori â'r ddau sefydliad er hynny ynglþn â phwy i'w gwahodd i'r cyfarfod hwn i gyflwyno eu safbwyntiau am y broses (yn hytrach na safbwyntiau'r CBI neu'r FSB), a mabwysiadwyd eu hawgrymiadau.

4.2 Yna cyflwynodd y Cadeirydd Steve Phillips, sy'n Bennaeth yr Adran Ddatblygu Rhanbarthol ac yn gyfrifol am Gymorthdaliadau'r Wladwriaeth. Esboniodd fod hwn yn faes sydd â ffiniau ei gwmpas wedi'u diffinio'n weddol agos ac roedd hi'n gobeithio y byddai'n ddefnyddiol i'r aelodau ac i'r sector

preifat i osod y drafodaeth o fewn y cyd-destun hwn.

Steve Phillips, Pennaeth yr ADdRh

4.3 Cychwynnodd Steve Phillips ei gyflwyniad gydag amlinelliad byr o fframwaith cymorthdaliadau'r wladwriaeth. Y pwynt cyntaf oedd nad oedd unrhyw fath o gymorth, dan Gytundeb Rhufain, yn cyd-fynd â'r Farchnad Gyffredin os oedd yn effeithio ar gystadleuaeth neu'n bygwth effeithio ar gystadleuaeth. Roedd grantiau'n enghraifft amlwg, ond roedd llawer o rai eraill posibl megis gwerthu eiddo a thir am bris is, gohirio treth, ac ati.

4.4 Roedd gan y Comisiwn amrywiaeth eang o bwerau i adolygu'r rheolau, diddymu cymorth os oedd o'r farn nad oedd yn cyd-fynd â'r Cytundeb a gofyn i Aelod Wledydd roi gwybod am gymorth a dderbyniwyd. Gofynnwyd i'r aelodau edrych ar gyhoeddiad gan y DTI sef 'European Community state aids', y byddai copïau ohono'n cael eu dosbarthu i'r aelodau.

4.5 Yn gyffredinol, defnyddiwyd cyfyngiadau neu uchafswm ar gyfer cymorthdaliadau. Cynhwyswyd cynigion y Llywodraeth ar gyfer y map newydd yn y cyhoeddiad ynglþn â’r Ardaloedd newydd sy'n derbyn Cymorth. Roedd y Pwyllgor wedi derbyn y cyhoeddiad eisoes. Roedd y rhain yn amlinellu'r uchafsymiau arfaethedig ar gyfer yr ardaloedd 'Haen 1' a 'Haen 2' newydd. Roedd y rheolau'n gymhleth ac roeddent wedi datblygu dros gyfnod o amser. Roeddent yn rhannu'n gategorïau gwahanol.

- **Rheolau sectorol arbennig** yn ymdrin â cherbydau modur, adeiladu llongau, amaethyddiaeth, cwmnïau hedfan a sectorau eraill. Mae'r rhain yn fanwl iawn fel arfer i gyfyngu ar y cymorth a ddarperir.
- **'Fframweithiau llorweddol'** sy'n cynnwys Ymchwil a Datblygu, Cwmnïau Bach, hyfforddiant a gwarchod Amgylcheddol.
- Canllawiau eraill e.e. ynglþn â gwerthu tir sy'n eiddo i'r cyhoedd.

4.6 Roedd y rheolau hyn yn bwysig i Gymru oherwydd ar 1 Ionawr y flwyddyn nesaf byddai canllawiau newydd y Comisiwn ynglþn â chymorthdaliadau rhanbarthol yn dod i rym wrth i'r mapiau gael eu gweithredu. Roedd rhaglenni'r WDA yn arbennig o bwysig fel ffordd o sicrhau fod busnesau'n elwa o fanteision Amcan 1.

4.7 Roedd y Comisiwn Ewropeaidd wedi cael problemau gyda rhai cynlluniau datblygu eiddo yn Lloegr ac roedd swyddogion yn ymgynghori gyda'r Comisiwn Ewropeaidd ar hyn o bryd er mwyn sicrhau fod gan Gymru raglenni gweithredol a oedd yn cyd-fynd â'r rheolau. Un mater arbennig oedd yr arian i lenwi'r bwlch (y gwahaniaeth rhwng costau prosiect a'r gwerth a amcangyfrifir na allai'r prosiect fynd yn ei flaen hebddo).

4.8 Gan gloi, ailadroddodd Steve Phillips y prif bwyntiau:

- nid oedd y cymorth yn ddiderfyn yn ardal Amcan 1. Roedd rheolau a chyfyngiadau'n bodoli.

- Roedd y Cynulliad yn gobeithio cael y gorau o'r manteision i fusnesau yng Nghymru trwy lunio rhaglenni a fyddai'n hawdd eu defnyddio, ac a oedd yn cydymffurfio â'r rheolau.

4.9 Yna agorodd y Cadeirydd y drafodaeth i'r llawr a mynegwyd y pwyntiau canlynol:

- Roedd Atodiad D i ddogfen y DTI sef "European Community State Aids" yn rhestru'r holl gymorthdaliadau gan y wladwriaeth, gan gynnwys y cyfyngiadau o ran cymorth ariannol y gellid ei roi'n uniongyrchol i fusnesau unigol.
- Roedd busnesau bach yn gymwys i dderbyn lwfans ychwanegol o 10-15%
- Roedd trafodaethau ynglþn â chymorthdaliadau'r wladwriaeth yng Nghymru yn cael eu cynnal yn uniongyrchol gyda'r Comisiwn Ewropeaidd, gan eu bod yn ymwneud yn uniongyrchol â rhaglenni'r WDA. Nid oedd unrhyw drafodaethau unffurf yn digwydd ledled y DU, er bod egwyddorion cyffredinol yn bodoli.
- Roedd trafodaethau'n cael eu cynnal eisoes gydag ardaloedd Amcan 1 eraill yn y DU er mwyn i bawb fod yn unfryd ynglþn â phwnc y dreth gorfforaeth.

Gweithredu

- Ysgrifenyddiaeth y Pwyllgor i ddosbarthu copïau o ddogfen y DTI sef "European Community State Aids" i'r aelodau

Malcolm Garrity, Manweb

4.10 Yna cyflwynodd y Cadeirydd Malcolm Garrity o Manweb, gan esbonio fod y sefydliad wedi derbyn gwahoddiad oherwydd bod ganddo brofiad o weithio mewn dwy ardal Amcan 1 arall eisoes.

4.11 Diolchodd Malcolm Garrity i'r Pwyllgor am y cyfle i gael siarad yn y cyfarfod. Esboniodd mai Manweb oedd y 6ed cwmni mwyaf yng Nghymru, gan gyflogi 2000 o bobl. Roedd y cwmni ar fin uno â Pacific Corps yn yr Unol Daleithiau a fyddai'n sicrhau ei fod gyda'r 10 darparwr gwasanaeth mwyaf yn y byd. Tynnodd sylw'r aelodau at bapur y CBI, gan nodi fod Manweb wedi derbyn gwahoddiad i gyfrannu i'r papur, a gwnaeth ei gymeradwyo'n llawn. Yn ystod ei gyflwyniad, mynegodd y pwyntiau canlynol:

- Ynglþn â'r hyn a fyddai'n annog y sector preifat i gymryd rhan, dywedodd fod angen i'r sector preifat ddeall y pwnc yn ogystal â'r manteision posibl i gwmnïau o'r sector preifat.
- Byddai gormod o fiwrocratiaeth yn codi ofn ar gwmnïau preifat. Roedd angen cefnogaeth i dywys cwmnïau trwy’r fiwrocratiaeth sydd dal yn bodoli (ee beth oedd "elw gormodol" yng nghyd-destun cymorth ariannol gan yr UE?)
- Gallai diffyg cyngor ynglþn â cheisiadau am arian arwain at wastraffu amser gwerthfawr cwmnïau ac roedd derbyn ymateb ar geisiadau aflwyddiannus yn hanfodol. Gan gyfeirio at brofiad blaenorol gyda Powersave, disgrifiodd Mr Garrity broblemau y gellid fod wedi eu hosgoi pe byddai cyngor wedi bod ar gael yn gynt.

- Roedd angen dod i benderfyniad ynglþn â cheisiadau yn gyflym – er mwyn dilyn y newidiadau sy'n digwydd yn y sector preifat.
- Roedd yn rhaid cynnwys y sector preifat yn y broses mor gynnar ag roedd yn bosibl.
- Yng nghyd destun cynaladwyedd, cyfeiriodd Mr Garrity at gyswllt Manweb â'r University of the Highlands and Islands, y brifysgol nad oes iddi leoliad pendant. Roedd y rhwydwaith opteg ffibr a osodwyd gan y cwmni wedi arwain at gyfleusterau telathrebu gwell gan sicrhau fod pobl yn gallu cael gwell mynediad i wybodaeth (addysg a hyfforddiant). Cyfrannodd at gynaladwyedd yr amgylchedd hefyd (llai o angen i deithio pellteroedd mawr) ac roedd yn cynorthwyo i gadw pobl mewn ardaloedd anghysbell.
- Ynglþn â ffynonellau ynni adnewyddadwy, roedd gan y cwmni nifer o ffermydd gwynt. Roedd ei adran mentrau newydd bob amser yn awyddus i archwilio technolegau newydd.
- Gan grynhoi, gwnaeth Malcolm Garrity annog y Cynulliad "i roi gwybodaeth i ni, ein defnyddio ac ymddiried ynom". Dyfynnodd Graeme Meadows (DG16 ym Mrwsel) hefyd a ddywedodd "Rhaid plygu’r fiwrocratiaeth a'i defnyddio a'i hadolygu'n gyson" a "Gallaf eich tywys i ardaloedd rhaglen yn yr Undeb Ewropeaidd sy'n meddu ar symiau mawr o arian ac nad ydynt yn cyflawni fawr ddim gydag ef. Pam? Oherwydd nad ydynt byth yn defnyddio unrhyw ddychymyg a brwdfrydedd go iawn i gyflawni’r hyn y dylid ei gyflawni gyda'r arian".

John Everett, Elf Oil UK Cyf

4.12 Diolchodd John Everett i'r Pwyllgor am y cyfle i gael siarad yn y cyfarfod. Wrth gyflwyno, esboniodd fod y sector yr oedd yn ei gynrychioli yn un cystadleuol dros ben ac yn wynebu problemau sylweddol o ran logisteg. Roedd y cwmni wedi llwyddo i oroesi trwy fod yn ddyfeisgar.

4.13 Yn ychwanegol at y pwyntiau a godwyd gan Malcolm Garrity, a gefnogwyd yn llawn ganddo, mynegodd Mr Everett y pwyntiau canlynol:

- Roedd Elf Oil UK eisoes wedi ffurfio partneriaethau lleol ac wedi clustnodi tri phrosiect yn ymwneud â chyflenwi ynni, hyfforddiant ac addysg, a thrafnidiaeth. Roedd yn glir i’r holl gwmnïau o dan sylw bod rhaid i’r prosiectau hyn ychwanegu gwerth at y gymuned gyfan, yn hytrach nag at unrhyw fusnes unigol. Roedd y bartneriaeth wedi ei chael hi'n anodd i gael gafael ar rywun i esbonio neu gynnig cyngor ynglþn â sut i ddatblygu'r syniadau.
- Roedd gan y sector preifat lawer o syniadau ond nid oedd yn gallu cael gwybodaeth ynglþn â'r broses ceisiadau ar hyn o bryd.
- Roedd angen i'r rheolau fod yn eglur ac roedd angen cymeradwyo prosiectau'n gyflym – roedd unrhyw oedi yn ddamniol i brosiectau. Cyfeiriodd sylw'r pwyllgor at y grant Datblygu Rhanbarthol, ble'r oedd y broses yn deg ac yn agored. Byddai rhywbeth yn debyg mewn egwyddor yn ddymunol, er nad oedd yn rhaid defnyddio'r un manylion yn union.
- Gallai'r broses gysylltu gael ei wneud trwy gyfrwng dull o gynghori busnesau, dull gweithredu gan ddefnyddio themâu (e.e. datblygu morol), neu ddull daearyddol neu sectorol. Nid oedd gwahaniaeth, cyn belled â'i fod yn digwydd. Roedd angen cymorth ar y sector preifat wrth drosi prosiectau posibl yn rhai a oedd yn gweddu i'r rhaglen.
- Roedd Elf Oil UK yn awyddus iawn i gymryd rhan yn y broses, ond roedd yn ei chael hi'n anodd

iawn gwneud hynny.

4.14 Yna agorodd y Cadeirydd y drafodaeth i'r llawr a mynegwyd y pwyntiau canlynol:

- Roedd "Cefnogaeth dechnegol" yn derm gan y Comisiwn am gefnogaeth gyda cheisiadau am gronfeydd strwythurol. Roedd angen 'cefnogaeth dechnegol' ar y sector preifat *yn gynnar* er mwyn cael gafael ar arian o gronfeydd yr UE.
- Roedd angen dull o gefnogi effeithlon a syml gyda phwynt cyswllt eglur a mynediad hawdd. Codwyd y cwestiwn o sut ddylid strwythuro'r dull o gefnogi. Awgrymwyd asiantaeth gefnogi 'hyd braich'.
- O ran cyfanswm y wybodaeth, roedd hi'n ymddangos fod diffyg.
- Roedd y sefydliadau sector preifat a gynrychiolwyd yn y cyfarfod wedi ymrwymo i fusnesau cynaliadwy yn hytrach na manteision ariannol yn y tymor byr.
- Awgrymwyd mai safleoedd maes brown ddylai fod y dewis cyntaf ar gyfer rhaglenni datblygu economaidd.

Crynodeb y Cadeirydd

4.15 Gwnaeth y Cadeirydd grynhoi trwy ddiolch i Malcolm Garrity a John Everett am eu cyfraniadau gwerthfawr dros ben. Nododd y byddai cyngor a chefnogaeth ddigonol yn gynnar yn ogystal ag adborth yn nes ymlaen yn gwella'r sefyllfa heb os nag oni bai, er ei bod hi'n amhosibl gwarantu o'r dechrau y byddai arian ar gael yn bendant ar gyfer prosiect arbennig. Felly, byddai'n un o brif flaenoriaethau'r Pwyllgor i ddosbarthu gwybodaeth i fusnesau cyn gynted ag sy'n bosibl.

Eitem 4 yn parhau

Hilary Davies a Dick Crawshaw, Siambr Fasnach Gorllewin Cymru

4.16 Croesawodd Ms Davies y cyfle i siarad gerbron y Pwyllgor, a mynegodd y pwyntiau canlynol yn ystod ei chyflwyniad:

- Nid oedd y sector preifat yn gwybod sut gallai fod yn gysylltiedig ag arian Amcan 1 a sut gellid defnyddio'r arian i greu hinsawdd o gyflogau uwch a swyddi mwy safonol. Dylid defnyddio arian o Ewrop i annog gweithwyr sy'n meddu ar sgiliau i aros yn yr ardal, yn ogystal â mentergarwch a hyfforddiant.
- Ar hyn o bryd, roedd teimlad o ddifaterwch ac anghrediniaeth ynglþn â'r ffaith y byddai derbyn arian gan raglenni Amcan 1 yn haws na'r ffyrdd presennol o dderbyn arian gan Ewrop.
- Dylid trefnu sioeau teithiol ledled Cymru, a allai dargedu cwmnïau penodol, i ddangos sut gallai busnesau bychain a chanolig fod yn gysylltiedig â'r rhaglenni. Gallai'r rhain ychwanegu at waith y cyfarfodydd brecwast llwyddiannus a drefnwyd gan y Siambr Fasnach a'r Cynulliad Cenedlaethol. Gellid defnyddio astudiaethau achos o raglenni Ewropeaidd blaenorol fel ffordd o drosglwyddo gwybodaeth i'r sector preifat.

- Dylai'r wybodaeth a ddarperir i'r sector preifat fod yn syml, yn eglur ac yn hawdd ei deall. Roedd angen i gwmnïau wybod beth oedd ar gael ac a oeddent yn gymwys i dderbyn cymorth. Roedd derbyn rhybudd o'r rowndiau ymgeisio ymlaen llaw yn hanfodol os oedd cwmnïau'n mynd i gael digon o amser i baratoi eu cynigion.
- Dylai fod unigolyn neu sefydliad ar gael i ddarparu cyngor i'r sector preifat ynglþn â'r arian sydd ar gael. Gallai'r Siambrau Masnach gyflawni'r swyddogaeth hon.

Saleem Kidwai, Association of Muslim Professionals

4.17 Croesawodd Mr Kidwai y cyfle i fynegi ei safbwyntiau ynglþn â chysylltiad y sector preifat â'r rhaglenni a nodwyd yn y ddogfen rhaglenni Ewropeaidd. Roedd ei gyflwyniad yn cynnwys y materion a godwyd yn y papur y bu mor garedig â'i ddarparu i'r aelodau ymlaen llaw (EDC-09-99 (p.2W)) Teimlai mai busnesau bychain a chanolig oedd asgwrn cefn unrhyw economi a mynegodd y pwyntiau canlynol gan gadw busnesau bychain a chanolig mewn cof:

- Byddai'n rhaid i'r sector preifat ffynnu cyn i'r amcanion a ddiffiniwyd yn y ddogfen allu cael eu cyflawni. Byddai'r sector preifat yn frwdfrydig am y rhaglenni Amcan 1 dim ond os gallent fod yn siðr y byddai'r rhaglen yn dod â budd i'r sector preifat.
- Roedd mwy a mwy o dystiolaeth yn ymddangos i brofi y gallai clystyru a rhwydweithio helpu busnesau bychain a chanolig i dyfu. Roedd angen rhoi anogaeth i'r rhain.
- Roedd tri ffactor y gellid eu nodi fel rhai a fyddai'n annog twf busnesau bach a chanolig, gan sicrhau y byddai'r rhaglenni Ewropeaidd yn llwyddo
- Ymyriadau sydd yn cynorthwyo cwmnïau i ddysgu am eu cwsmeriaid gan arwain at newidiadau a dyfeisiadau sydd eu hangen i ddiwallu anghenion y farchnad
- Anelu cymorth at grwpiau menter yn hytrach na chwmnïau unigol. Roedd hyn yn gost-effeithiol ac yn cynorthwyo i ddatblygu perthnasau adeiladol rhwng cwmnïau a chynyddu'r potensial iddynt ddysgu gan ei gilydd. Byddai cyswllt gyda'r sector preifat yn fwy effeithiol trwy gyfrwng canolwyr megis banciau, cynghorwyr ariannol, siambrau masnach a'r cyfryngau
- Nid oedd gwelliannau unigol yn ddigon. Er mwyn parhau i fod yn gystadleuol, roedd angen i gwmnïau allu newid a datblygu er mwyn ymateb i amodau newydd y farchnad. Roedd yn rhaid datblygu'r gallu hwn fel na byddai angen cefnogaeth y cyhoedd yn y tymor hir
- Roedd Cymru'n flaenllaw iawn yn y diwydiannau creu offer a pheirianneg, y diwydiant cynhyrchu dodrefn, y diwydiant cydrannau modurol a'r diwydiant hamdden electronig. Dylid ystyried tynnu'r cyfyngiadau oddi ar y diwydiannau hyn er mwyn eu galluogi i ddod yn arweinwyr yn eu meysydd.
- O ran y wybodaeth a’r gefnogaeth dechnegol sydd eu hangen ar y sector preifat, dylid ysgrifennu'r ffurflenni mewn iaith ddigon syml i'w deall yn hawdd, neu dylai cynghorwyr fod ar gael sy'n arbenigo mewn llanw ffurflenni.
- Nid oedd busnesau Asiaidd neu fusnesau sy'n eiddo i leiafrifoedd ethnig eraill, yn dymuno, nac yn disgwyl unrhyw driniaeth arbennig, ond roeddent am gymryd rhan ac roedd ganddynt gyfraniad i'w wneud. Nid oedd anghenion eu busnesau yn wahanol i anghenion cwmnïau eraill yn y sector preifat.

Vic Davies, Prif Weithredwr V & A Holdings

4.18 Croesawodd Mr Davies y cyfle i gymryd rhan yng nghyfarfod y Pwyllgor. Fe'i gwahoddwyd fel aelod o'r 'Fast Growth Fifty'. V & A Holdings oedd y cwmni a oedd yn tyfu gyflymaf yng Nghymru. Yn ystod ei gyflwyniad, mynegwyd y pwyntiau canlynol gan Mr Davies:

- Er bod ei gwmni'n llwyddiannus, nid oedd wedi'i leoli o fewn ardal grant, nid oedd wedi derbyn unrhyw gymorth gan y llywodraeth ac nid oedd erioed wedi cael cynnig cymorth gan unrhyw wleidydd neu was sifil er mwyn helpu'r cwmni i dyfu hyd yn oed yn gynt.
- Mae'r diffyg cymorth gan y llywodraeth wedi golygu nad yw'r cwmni wedi cyflogi cymaint o weithwyr ag y gallai fod wedi gwneud fel arall. Yn hytrach, rhoddwyd cymorth i fuddsoddwyr mewnol nad oeddent yn dangos yr un ymrwymiad i Gymru ag yr oedd ef neu ddynion busnes brodorol eraill yn ei ddangos.
- Ar gyfer y sector preifat roedd gofyn i wybodaeth fod yn syml ac yn hawdd ei ddeall, er enghraifft trwy ddefnyddio pwyntiau bwled.
- Roedd y cyflwyniadau blaenorol wedi gwneud i Mr Davies sylweddoli fod cwmnïau eraill yn rhannu'r un problemau â'i gwmni ef. Roedd y prinder sgiliau yn broblem fawr. Roedd o'r farn nad oedd diwydiant wedi diddymu prentisiaethau heb ystyried hyn yn ddwys, ond eu bod wedi cael eu gorfodi i wneud hyn ugain mlynedd yn ôl oherwydd cyflwr yr economi. Roedd angen darparu cefnogaeth i gwmnïau er mwyn iddynt allu hyfforddi eu gweithlu am gost resymol.
- Pwysleisiwyd y ffaith fod 60% o weithwyr V & A Holdings yn derbyn budd-dâl gan y wladwriaeth yn flaenorol a bod y llywodraeth yn arbed £4,000 bob wythnos oherwydd eu bod yn cael eu cyflogi gan V & A Holdings. Roedd hi'n eironig fod y cwmni wedi gorfod talu'r un faint mewn treth cyflogaeth.
- Rhoddodd Mr Davies enghraifft o sut gallai cymorth grant fod yn ffordd aneffeithlon i gwmni weithredu. Derbyniodd V & A Holdings gynnig prawf defnyddio ynni'n effeithlon gan SWALEC yn rhad ac am ddim, ond y byddai 65% o'r arian a arbedwyd yn cael ei dalu'n ôl i SWALEC. Derbyniodd SWALEC grant o 50% i brynu'r offer angenrheidiol ond roedd yn rhaid i'w gwmni ef dalu'r cyfanswm llawn. Penderfynodd fynd ymlaen heb SWALEC oherwydd mai'r dewis arall fyddai talu symiau mawr i SWALEC am nifer o flynyddoedd. Roedd angen i'r system grantiau fod yn agored ac yn dryloyw os oedd cwmnïau'n mynd i gymryd rhan.

4.19 Gwahoddodd y Cadeirydd gwestiynau, a mynegwyd y pwyntiau canlynol yn ystod y drafodaeth a ddilynodd:

- Roedd angen i fusnesau fod yn ymwybodol o berthnasedd arian Amcan 1 – dylid ei werthu iddynt yn yr un ffordd ag yr oedd unrhyw gynnyrch arall yn cael ei farchnata a'i werthu.
- Ni ddylai'r cyfanswm o waith papur fod yn afresymol.
- Roedd broceriaid rhwydwaith, y cyfeiriwyd atynt gan Saleem Kidwai, yn arbenigwyr a oedd yn rhoi cyngor i sectorynglþn â marchnata a gwerthu cynnyrch. Un o'r enghreifftiau mwyaf adnabyddus oedd Seland Newydd ble cododd cyfanswm y gwin a allforiwyd yn ddramatig o ganlyniad i waith broceriaid rhwydwaith.
- Gellid edrych ar y rhai sy'n darparu cyngor ynglþn â'r arian sydd ar gael fel ciperiaid ac fel

potsiwrs. Roedd eu hangen er mwyn cynghori cwmnïau a fyddai prosiectau'n gymwys i dderbyn arian, ond yn yr un modd, derbyniwyd y dylent werthuso effaith yr arian a ddosberthir. Roedd rheolwyr o'r sector preifat wedi arfer bod yn atebol am eu penderfyniadau.

Crynodeb y Cadeirydd

4.20 Diolchodd y Cadeirydd i'r holl gyfranwyr am sesiwn defnyddiol iawn a daethant i'r casgliadau canlynol:

- Dylai'r trefniadau fod mor syml ag y gallent o fewn y rheolau Ewropeaidd ynglþn ag atebolrwydd.
- Dylai cwmnïau wybod beth y gallant wneud cais amdano, at bwy mae'n rhaid iddynt fynd, sut byddai'r cais yn cael ei asesu, beth oedd amserlen y broses a phryd y byddai'n rhaid iddynt gyflwyno eu cais.
- Dylid cynnal trafodaethau pellach ynglþn â'r graddau y gall busnesau fod yn uniongyrchol gysylltiedig â phartneriaethau a sut dylid darparu cefnogaeth i'r sector preifat. Dylai canolwyr megis y CBI, siambrau masnach a phrifysgolion chwarae rhan.
- Dylid annog busnesau i sylweddoli manteision ffurfio partneriaethau rhyngddynt.
- Mae'r diffyg gwybodaeth eglur sydd ar gael yn broblem fawr. Mae angen darparu gwybodaeth cyn gynted â phosibl, hyd yn oed os yw hyn yn golygu nad yw'n ddigon manwl. Gellid darparu gwybodaeth bellach cyn gynted ag y bydd y rhaglen yn fwy cadarn.

Eitem 5: Gweithredu

5.1 Cyflwynodd y Cadeirydd yr eitem, gan bwysleisio fod y papur ynglþn â'r datblygiadau o ran gweithredu yn bodoli i gynorthwyo'r drafodaeth yn unig. Croesawyd y papur gan y Pwyllgor ar y sail hon. Yn ogystal â’r drafodaeth hon ynglþn â'r datblygiad, roedd gweithredu ar yr agenda ar gyfer y cyfarfod nesaf. Byddai papur annibynnol yn cael ei gyflwyno cyn y cyfarfod hwnnw.

5.2 Yna rhoddodd Mr Cochlin grynodeb o'i bapur (EDC-09-99(p15W)), gan ychwanegu'r pwyntiau canlynol:

Amcan 1

- Er bod gan y Comisiwn 10 diwrnod i ofyn am ragor o wybodaeth ar ôl cyflwyno'r SPD, nid oedd yn debygol o fanteisio ar hyn gan fod yr Adran wedi bod mewn cyswllt agos a rheolaidd gyda'r Comisiwn wrth gasglu'r dogfennau at ei gilydd.
- Nid oedd y broses o ymgynghori gyda Brwsel yn debygol o gymryd llai na 5 mis, gan ddechrau o fis Tachwedd.

Amcan 3

- Ynglþn ag Amcan 3, roedd Fframwaith Cefnogi Cymunedol y DU (a oedd yn cynnwys Cymru)

wedi cael ei gyflwyno bellach. Byddai Rhaglen Weithredol Cymru yn cael ei chyflwyno'n nes ymlaen yn y mis. Yr unig newidiadau a gyflwynwyd ers i'r Pwyllgor weld y ddogfen ddiwethaf oedd rhai technegol.

Strategaeth Ddatblygu Economaidd Genedlaethol

- Roedd copi wedi cael ei gyflwyno i'r Comisiwn er gwybodaeth. Byddai'n dechrau cael ei helaethu gan y Cynulliad yng ngoleuni penderfyniadau polisi (ee targedau) yn y flwyddyn newydd.

Pwyllgor Monitro

- Pwysleisiodd Mr Cochlin fod y pwyntiau yn ei bapur yn cynrychioli gwaith sy'n mynd ymlaen ar hyn o bryd. Nid oeddent wedi cael eu cymeradwyo gan y partneriaid na'r Pwyllgor Gweithredol eto. Byddai'r Pwyllgor Datblygu Economaidd yn cael ei gynnwys mewn unrhyw ystyriaeth bellach o'r materion a godwyd hefyd.
- Y nod oedd cael agenda ar gyfer y pwyllgor monitro erbyn dechrau mis Rhagfyr.
- Roedd y cynigion ynglþn â chynnwys y pwyllgor yn golygu haneru nifer yr aelodau yn y pwyllgor monitro, yn ogystal â'r rhaniad tair ffordd o ran cynrychiolaeth a ragwelwyd gan y Pwyllgor.
- Roedd angen ystyried y rhaglen waith i baratoi Cyflawnder y Rhaglen ar gyfer Amcan 1 yn gynnar iawn er mwyn ei phrofi wrth ymgynghori â Brwsel.

Ysgrifenyddiaeth

- Byddai trefniadau dros dro yn cael eu mabwysiadu i ddelio â'r trafferthion sy'n gysylltiedig â'r ffaith fod gweithwyr WEPE yn dal yn brysur yn gweithredu rhaglenni presennol. Yn wreiddiol, byddai 15 o bobl yn ymuno â'r Adran Materion Ewropeaidd i ffurfio grðp craidd yr Ysgrifenyddiaeth a fyddai'n gyfrifol am wneud paratoadau.

Pecynnau Strategol

- Byddai'r pwyllgor monitro yn gyfrifol am bennu'r cydbwysedd rhwng pecynnau cenedlaethol, rhanbarthol a lleol.
- O ran cynlluniau pontio (isadeiledd ac ati) roedd y Comisiwn yn debygol o fynegi barn ynglþn â sut y dylid rhoi prosiectau at ei gilydd.

5.3 Yn ystod y drafodaeth, mynegwyd y pwyntiau ychwanegol canlynol:

- Roedd y Pwyllgor yn bryderus iawn ynglþn â'r amserlen arfaethedig ar gyfer gweithredu. Ymrwymodd Ysgrifennydd y Cynulliad i ymchwilio i'r posibilrwydd o hysbysebu swydd y Prif Weithredwr ym mis Tachwedd ac o weithredu trefniadau monitro wrth gefn yn fwy buan.

- Roedd yr Adran Weithredol a'r Pwyllgor yn cytuno ei bod hi'n bwysig iawn fod y prif Weithredwr a'r staff yn gweithredu'n rhagweithiol. Roedd angen i'r staff gynnwys rhai sy'n arbenigo mewn materion sy'n croestorri megis cyfleoedd cyfartal a datblygu cynaliadwy.
- Trafodwyd yr angen i gynnwys busnesau, o bosibl trwy gyfrwng Busnes Cymru, yn y trefniadau arfaethedig.
- O ran cynrychiolaeth gyfartal, ystyriwyd a ddylai hyn gael ei drin yn gyntaf gan y corff wrth gefn neu cyn ei sefydlu. Cydnabuwyd y byddai angen i'r mesurau i sicrhau cynrychiolaeth dda gael eu gweithredu cyn gynted ag sy'n bosibl.
- Byddai'r undebau amaethyddol yn cael eu cynrychioli ar y pwyllgor monitro.
- Awgrymwyd y gellid sefydlu uned benodol i gynorthwyo busnesau preifat a chydnabuwyd y byddai angen i'r Pwyllgor drafod mater cefnogaeth i'r sector preifat unwaith eto.
- Roedd angen cyhoeddi cyfarwyddyd cyn gynted â phosibl (er ei fod yn cael ei gydnabod fod angen i farn y GE am y rhaglen fod yn weddol glir cyn y gallai hyn ddigwydd)

Crynodeb y Cadeirydd

5.4 Diolchodd y cadeirydd i Mr Cochlin am ei gyfraniad defnyddiol iawn. Nododd mai'r pwyntiau canlynol oedd y rhai pwysicaf a fynegwyd yn ystod y drafodaeth:

- Roedd angen ystyried yn ddwys y berthynas rhwng y Cynulliad, y Pwyllgor Gweithredol a'r pwyllgor monitro.
- Roedd angen ystyried ymhellach y cyswllt rhwng yr haenau cenedlaethol, rhanbarthol a lleol.
- Roedd angen ystyried y mater o swyddogaeth 'adfocatiaeth' i'r sector preifat.
- Roedd y Pwyllgor yn dymuno trafod swyddogaeth y pwyllgor monitro ymhellach, gan gynnwys a fyddai ganddo swyddogaeth arfarnu.

Gweithredu

- Ysgrifennydd y Cynulliad i ymchwilio ar fyrder i'r broses o benodi Prif Weithredwr yn gynt ac i weithredu trefniadau monitro wrth gefn yn fwy buan.

Eitem 6: Blaenraglen Waith

6.1 Tynnodd y Cadeirydd sylw'r Pwyllgor at baragraffau 5 a 6 o EDC-09-99(p10W) a gofynnodd i'r Pwyllgor nodi a oedd yna unrhyw faterion ychwanegol yr oeddent yn dymuno eu hystyried yn ystod y misoedd nesaf. Mynegwyd y pwyntiau canlynol yn ystod y drafodaeth:

- Teimlwyd mai'r Cronfeydd Strwythurol a'r materion cysylltiedig ddylai fod yn brif flaenoriaeth y Pwyllgor. Cytunwyd y byddai'r eitem ynglþn â gweithredu ar frig yr agenda ar gyfer cyfarfod nesaf y Pwyllgor ar 17 Tachwedd.
- Awgrymwyd y dylid clustnodi rhagor o amser i drafod y gwasanaethau cefnogi busnes mewn llai o gyfarfodydd, yn hytrach na thrafod y pwnc mewn pedwar cyfarfod ar wahân. Byddai hyn yn

sicrhau dadl fwy manwl ac adeiladol.

- Dylid cynnwys ETAG ym Mlaenraglen y Dyfodol. Roedd yr amserlen Ôl-16 ar gyfer delio ag ETAG yn nacáu'r posibilrwydd o gynnal cyfarfod ar y cyd gyda'r Pwyllgor hwnnw, ond er gwaethaf hyn gallai'r Pwyllgor Datblygu Economaidd ddisgwyl gallu cyfrannu at gwestiwn cyfrifoldeb TECs o ran cefnogi menter.
- Cyn belled â bod y CBDC yn aros yn un o gyfrifoldebau'r Pwyllgor o ran cyllideb, dylai barhau i gymryd diddordeb mewn datblygiadau. Yn y cyd-destun hwn, gofynnodd Alun Cairns i'w siom na thrafodwyd datganiad yr Ysgrifennydd Cyntaf ynglþn â CBDC gyda'r Pwyllgor, gael ei gofnodi.
- Dylid awgrymu i'r Pwyllgor Addysg a Hyfforddiant ôl-16 a'r Pwyllgor Addysg Cyn-16, Ysgolion a Dysgu Cynnar y dylent gynnwys mentergarwch yn eu Blaenraglenni Gwaith.
- Dylid ystyried polisi ynni os oedd modd cael digon o amser i'w drafod

Crynodeb y Cadeirydd

6.2 Gan grynhoi'r drafodaeth, dywedodd y Cadeirydd:

- Derbyniwyd y cynigion yn EDC-09-99(p10W) yn fras.
- Rhaid i Gronfeydd Strwythurol a materion cysylltiedig fod yn brif flaenoriaeth y Pwyllgor.
- Byddai'r Pwyllgor yn cadw llygad barcud ar y CBDC a materion cysylltiedig eraill.

Gweithredu

- Gweithredu i'w osod ar frig yr agenda ar gyfer cyfarfod y Pwyllgor ar 17 Tachwedd.

Pwyllgor Datblygu Economaidd EDC-09-99(min)DRAFFT – ATODIAD 1

Camau i'w Cymryd a Phwyntiau i'w Trafod Ymhellach o Gofnodion y Cyfarfodydd a gynhaliwyd ar 29 Medi a 13 Hydref

1. Para 2.2 Eitem 5 (cofnodion 29 Medi): Esboniodd y Cadeirydd fod yr eitem ynglþn â thargedau wedi cael ei symud i'r cyfarfod ar 17 Tachwedd o ganlyniad i'r angen i glustnodi amser digonol i'r sector preifat, a diddordeb y Pwyllgor mewn materion yn ymwneud â gweithredu.

2. Para 2.2 Eitem 4 (cofnodion 4 Hydref): Dosbarthwyd y papurau i'r aelodau

3. Eitem 3 Para 3.4: Cadarnhaodd Ysgrifennydd y Cynulliad fod ffatri LG o fewn yr ardal Amcan 2 arfaethedig.

4. Eitem 4 Para 4.11: Cadarnhaodd Ysgrifennydd y Cynulliad mai 92%: 8% oedd y rhaniad ar gyfer arian punt am bunt rhwng llywodraeth ganolog a lleol, fel y nodwyd yn y dogfennau a anfonwyd i Brwsel.

5. Eitem 4 Para 4.7: Erbyn hyn, roedd y wybodaeth wedi cael ei hanfon at y Pwyllgor Materion Cymreig (PMC). O ran cyfraniad y Pwyllgor i ymchwiliad y PMC, roedd sesiwn tystiolaeth yn debygol o ddigwydd ar yr 22ain o fis Tachwedd, yng Nghaerdydd. Roedd y Cadeirydd a'r Clerc dal yn trafod gyda'r PMC, a byddent yn hysbysu'r aelodau cyn gynted ag y byddent yn dod i benderfyniad ynglþn â'r ffordd ymlaen.

6. Eitem 4 Para 4.11: Nid oedd y cwestiwn o unrhyw ddiwygiad i'r cynnig ynglþn â chronfeydd strwythurol, a gyflwynwyd gerbron y sesiwn lawn ar 19 Hydref, wedi cael ei gymeradwyo gan nad oedd hi wedi bod yn bosibl i'r pwyllgor ddod i benderfyniad unfrydol am y mater.

Eitem 4 Para 4.14: Byddai Steve Phillips yn gwneud cyflwyniad cryno ynglþn â chymorthdaliadau'r wladwriaeth a chymorthdaliadau gweithredu yn ystod y cyfarfod, a chafodd y pwnc ei gynnwys ym Mlaenraglen Gwaith y Pwyllgor ar 1 Rhagfyr.

7. Eitem 5: Roedd ymateb y Pwyllgor i ETAG wedi cael ei anfon at y Pwyllgor Addysg a Hyfforddiant ôl-16. Roedd copi wedi cael ei ddosbarthu i'r aelodau. Roedd angen ystyried ETAG ymhellach yng nghyd-destun blaenraglen waith y Pwyllgor. Hefyd, soniodd y Cadeirydd am ei bwriad i fynychu cyfarfod y Pwyllgor Addysg a Hyfforddiant ôl-16 pan fyddent yn trafod yr Adroddiad ETAG ar 10 Tachwedd.

Gweithredu:

- Y Clerc i hysbysu'r aelodau am y ffordd ymlaen gyda'r PMC, cyn gynted ag y byddai penderfyniad yn cael ei wneud.
- Ysgrifennydd y Cynulliad i ddarparu copi o fersiwn terfynol y dogfennau Amcan 1 i'r aelodau, fel a gyflwynwyd i Frwsel.